

SZABADHÍDVÉG

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOM

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ.....	3
1. BEVEZETÉS.....	4
2. SZABADHÍDVÉG BEMUTATÁSA.....	5-6
3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK.....	7
Helyi védelem alatt álló épületek.....	8
Értékes épületek.....	9
Településképet gazdagító kis architektúrák.....	10
4. TÁJI- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEINK.....	11
5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK.....	12-13
6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ.....	14-20
7. MAI IRÁNYADÓ PÉLDÁK.....	21-29
8. UTCÁK TEREK.....	30
9. HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK.....	31
10. EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK.....	32
KÉPJEGYZÉK.....	33
IMPRESSZUM.....	34

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

*...A másik élete :falu.
Nádfedelű. Meszelt falú.
A két szeme két tiszta ablak:
reggeltől-estig nyitva vannak.*

*Vagy felnéznek a fényes égre,
Vagy mindkettő rétre néz le,
A körös-körül oly halk a béke
Mint messzi csermelyek zenéje.*

*S bárhogyan forogjon a világ:
A réten mindig lesz virág.
És harsoghat a dáridó,
S épülhet sok száz emelet:
itt él tovább a szeretet
és Isten jár a kert alatt.*

*A falu mindig megmarad,
A falu mindig egy marad
a falu mindig szent marad!
Wass Albert: Szent a falu*

Szabadhídvég egy csendes, nyugodt, családi lakókörnyezet. Gondozott utcák és zöldfelületek jellemzi a települést. Nagy múltú falunk sok szép régi épülettel rendelkezik, melyek jó példát mutatnak a ma élőknek, az emberi és természeti környezet harmonikus kapcsolatára.

A bemutatott példákkal szeretnénk tudatosítani az olvasóban természeti és épített környezetünk értékeinek fontosságát, egyben érzékeltetni is kívánjuk ez irányú elvárásainkat. Lényeges, hogy az ajánlások nem tekintendők kötelező és kizárólagos érvényűnek. A mai épületeknek a mai kor követelményeinek kell megfelelniük. Senkit nem kívánunk arra ösztönözni, hogy olyan új épületet hozzon létre, mely a történelmi példák üres másolata. Építészeti értékeink megismertetésével útmutatást kívánunk nyújtani az építkezőknek és tervezőknek olyan épületek létrehozásához, melyek szervesen illeszkednek Balatonszemes arculatához.

Tisztelettel:

Pap László
polgármester

1. BEVEZETÉS

Szabadhídvég település Fejér megye déli részén, az Enyingi járásban a Balatontól 20 km-re található. A település területén folyik a Sió-csatorna.

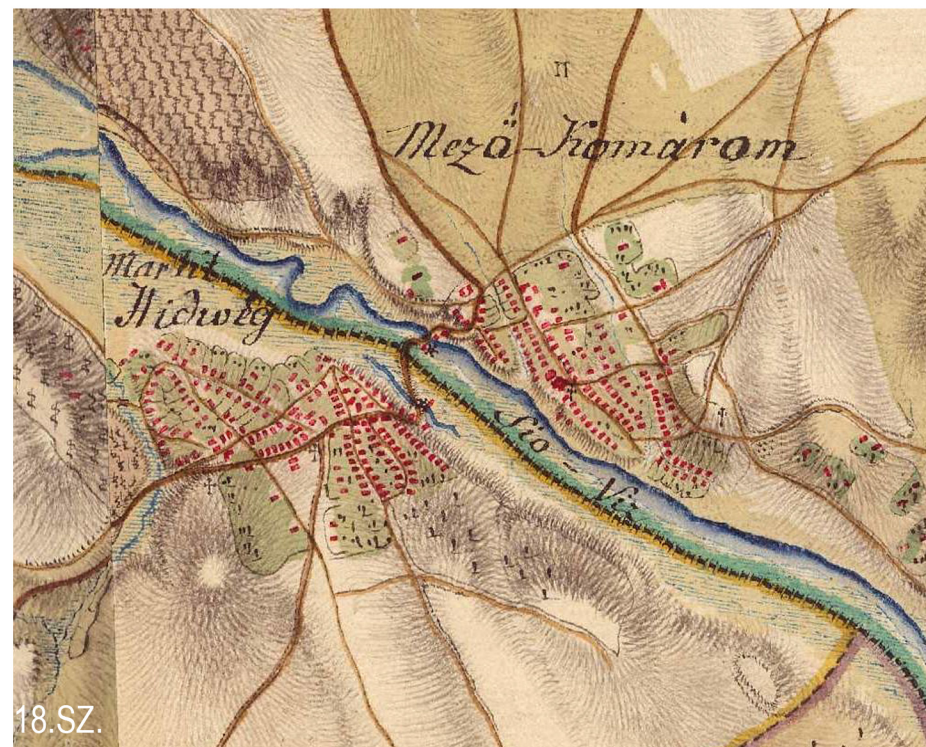
A település szép táji környezetben fekszik, az egyedülálló Mezőföld részét képezi, ezt a szépséget a harmonikus településkép is biztosítja. A község építészeti hagyományai, zöldfelületei értéknek tekinthetők. A település halmazfalu, mely szabálytalanul, több utca mentén fejlődött, ezáltal keskenyebb utcák is kialakultak, ez az egyik legrégebbi településforma. A település épületei hagyományosan egymáshoz közel, tömören épültek, lakóházai többnyire egyszintesek. Cél a hagyományos szerkezet, építészet továbbélése természetesen a mai kor igényeinek megfelelően, ennek érdekében is készült ez a településképi arculati kézikönyv, mely a település hagyományos arculatát hivatott bemutatni. Felhívja a figyelmet az értékekre valamint segít az érzékeny, hagyományokhoz illeszkedő, de korszerű építészet kialakításában. A kiadvány útmutatóul szolgál az építészeknek és a építeni vágyóknak. Egy települést többek között az utcaképe, az épületek arányai, azok tömegformálása, egységes anyaghasználata határoznak meg és mindezt a hagyományok tiszteletében, a kortárs, korszerű igényeknek megfelelően. A község viszonylag nagy kiterjedését a hozzá tartozó külterületi településrészek adják össze:

- Pélpusztá
- Oroszi pusztá
- Nándor pusztá
- Rebeczpusztá

2. SZABADHÍDVÉG BEMUTATÁSA

A településről az első írásos adat 1344. évből származik, amikor "villa Hiydwegh" azaz Hídvég falu megnevezést említik. A 16. században a falu a Batthyány családé volt, majd a 1543-ban a török elfoglalta Székesfehérvárt és vele együtt Kelet-Dunántúl erődjait és falvait. Ekkor Hídvég a török határvidék egyik előretolt falva volt. Palánkvárat és állandó őrséget helyeztek ide. A Sió való átkelésért a kereskedők vámot fizettek, ez jövedelemforrást jelentett a törököknek. Ebben az időszakban a lakosság a török és a magyar földesúrnak is fizetett. A török katonák a lakossággal nem törődtek. A 15 éves háború idején (1591-1606) a határvidékeken harcok dúltak, itt hol a császári seregek, hol a törökök győzedelmeskedtek. A békével a török határvidék ismét a Balaton déli partjáig húzódott, így Hídvégen maradt az őrség, maradt a kétféle adózás. 1688-ban a település visszakerült a Batthyány család tulajdonába. A földesúr telepéseket hozott, akik csak katonai szolgálattal tartoztak az uruknak. A Rákóczi szabadságharc idején a település a Székesfehérvár és Buda irányába mozgó labanc csapatokat akadályozták. 1708-ban a császáriak visszavágtak, sikerrel a kurucoknak. Az egész Mezőföldön vissza kellett vonulni. Hídvéget 1709-ben elfoglalták, ezzel a Sió vonal hadászati jelentősége a kurucok számára elveszett. A 18. században a majorsági gazdálkodás megszervezése után nagy változások következtek be. Jobbág্যokat telepítettek be a településre. Új utcákat építettek a településtől északra, ezt Kis-Hídvégnek nevezték, majd Falu-Hídvégnek. A történelmi Hídvéget Város-Hídvégnek nevezték el, melynek határába 3 majort építettek. Rebecz-, Fánni- és Nándormajor egy-egy gazdasági egysége lett az uradalomnak. Város-Hídvégen református templomot építettek fából és sövényből, melyet sárral tapasztottak be.

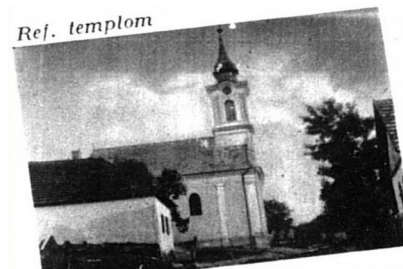
2. SZABADHÍDVÉG BEMUTATÁSA

Falu-Hídvég úrbéres falunak számított. Az úrbérrendezés után Falu-Hídvég fejlődése megakadt, nem volt lehetőség gazdasági felemelkedésre. 1790-ben Város-Hídvégen felépítették a református templomot. A 19. század első felében kifejlődött Szabadhegy (külön zsellértelepülés), Város-hídvégtől nyugatabbra. Az 1840-es években nagy szerepe volt a felkelt népnek a horvát Roth hadtestek szétverésében. A Sió ekkor is védelmi vonalként szerepel. A Batthyányiaktól elkerült a település és Falu-Hídvég, Rebec és Pépuszta kiváltak az enyingi uradalomból. A nagybérlők kezén lévő nagybirtok gabonatermeléséről és állattenyésztéséről voltak híresek.

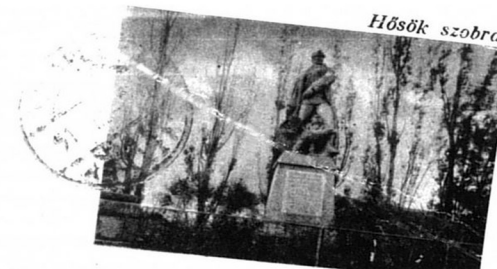
1922-ben a belügyminiszter Város-Hídvéget, Falu-Hídvéget, Szabadhegyet valamint a külterületeiket, pusztáikat, majorjaikat Szabadhídvég néven közigazgatásilag egyesítette. Ekkor a település nagyközség státuszt kapott. A település kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően a kereskedelemügyi minisztertől vásártartási jogot kapott. Az 1945-ös földreformmal megszűnt a nagybirtokrendszer. A szovjet hadsereg elérte a települést 1944-ben, ekkor a település és környéke négy hónapig hadműveleti terület volt. 1950-ben az állami gazdaság központja Pélpusztán alakult ki.

1950-ben egyesítették Mezőkomáromot és Szabadhídvéget Mezőhídvég néven, 1954-ben ismét két külön település lett. 1977-ben Mezőkomárom és Szabadhídvég önállósága megszűnt és Lajoskomárom székhellyel létrejött a közös tanács. A rendszerváltás után Szabadhídvég visszakapta önállóságát.

A címerről: A címer közepén vár képe látható, ez a palánk, majd földvárnak a szimbóluma, mely védte a Sió-vonalat a Rákóczi-szabadságharc idején. A három szívmintából összefonódó alakzat a három község (Falu-Hídvég-Városhídvég-Szabadhegy) 1922-ben történt egyesülését jelenti. A zöld szín a község mezőgazdasági jellegére utal, a fehér pedig az erkölcsi tisztaság jelképe.

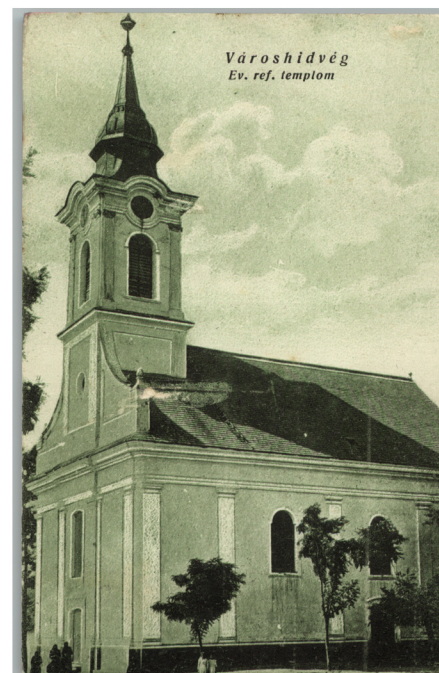

Szövetkezet

Sió-részlet

SZABADHÍDVÉG

3. ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉGÜNK

Szabadhídvég területén egy országosan védett épület található, ezen felül azonban sok értékes építészeti örökség és régészeti lelőhely is fellelhető, többek között a helyi jelentőségű művi értékek jelentős pontjai a településnek.

Református templom

A Református templom 1786-90 között épült. A 26 m magas homlokzatú tornyát 1812-ben vagy 1817-ben emelték. A templom a Sió fölötti domb hátán szabadon álló barokk épület. Pilaszterekkel tagolt fő- és oldalhomlokzat, copf díszítésű kapu, kővázaz oromzat. Órapárkányos, összetett sisakos torony. Egykorú úrasztala és padok, hasonlóak a mezőkomáromi református temploméhoz.

Helyi védelem alatt álló épületek

Szabadhídvégen helyi védelem alatt álló építészeti értéknek számítanak a falu történelmét idéző szobrok, épületek (iskola), ezek településtörténeti szempontból védettek. Ezeken kívül a település védi a tömegével, arányaival értékes épületeket. Szintén ide kerülhetnek azok az épületek, melyek homlokzatalakításuk szempontjából tekinthetők egyedülálló értéknek. A védett lakóépületek nagy része tornácos épület, mely így szintén egy hagyományokhoz illeszkedő értékes eleme az épületnek. Több nyeregvetés prэшázsal találkozhatunk a védett értékek között, melyek a zsidóhegyen találhatóak.

Értékes épületek

Értékes épületek kategóriába azok az épületek tartoznak, melyek nem rendelkeznek védelemmel, azonban értékesnek mondhatóak. Értékes különböző adottságaik miatt: arányrendszerük, homlokzatalakításuk, homlokzati nyílások arányrendszere, részletképzésük miatt. Az említett szempontok közül a leglátványosabb az épületek arányrendszere, ezért erre fokozottan ügyelni kell. Jellemzőek az egyszintes egyszerű egytraktusos parasztházak, többségük tornáccal, ez mindenképpen egy továbbörökítendő épülettípus Szabadhídvégen. Az épületeken mindenképpen kerüljük az antennák, légkondicionálók homlokzaton való elhelyezését.

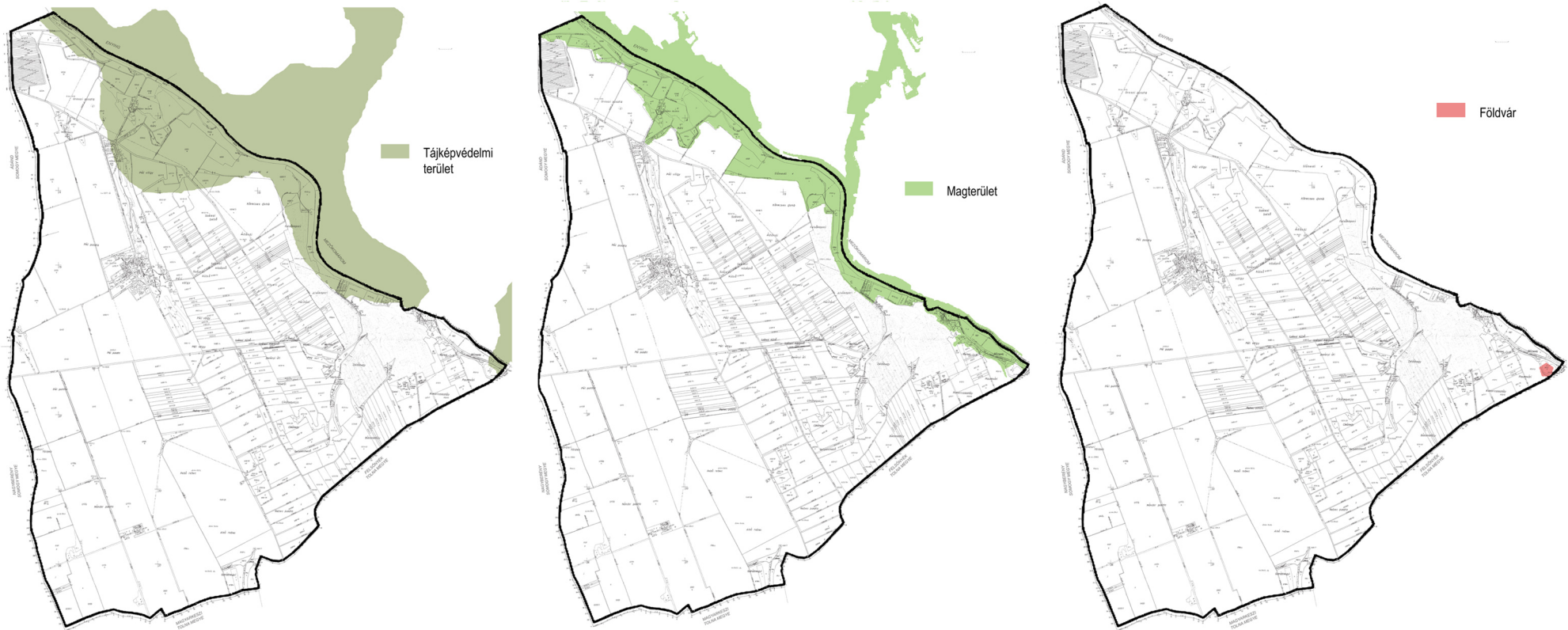
Településképet gazdagító kis architektúrák

Szabadhídvégen különösen sok településképet gazdagító kis elemmel találkozunk, ezek lehetnek akár közterületen, akár magánterületen, melyek láthatóak az utcáról, és amelyek a település vonzó arculatát erősítik. Kiemelnénk az útjelző táblákat, irányadó táblákat, melyek igen igényesnek mondhatóak és egy egységes arculatot biztosítanak a településnek. Ilyen minőségű igényes táblákat kevés településen láthatunk. Ugyanezt az igényes, egységes arculatot erősítik a magánkertekben elhelyezett karakteres kutak. A településen több kisebb, nagyobb közterülettel találkozhatunk, melyek többsége padokkal tűzdelt. A település már kialakított arculatából kiemelkednek a különböző helyeken elhelyezett festett boroshordók, melyek szintén jó kezdeményezésnek tekinthetők.

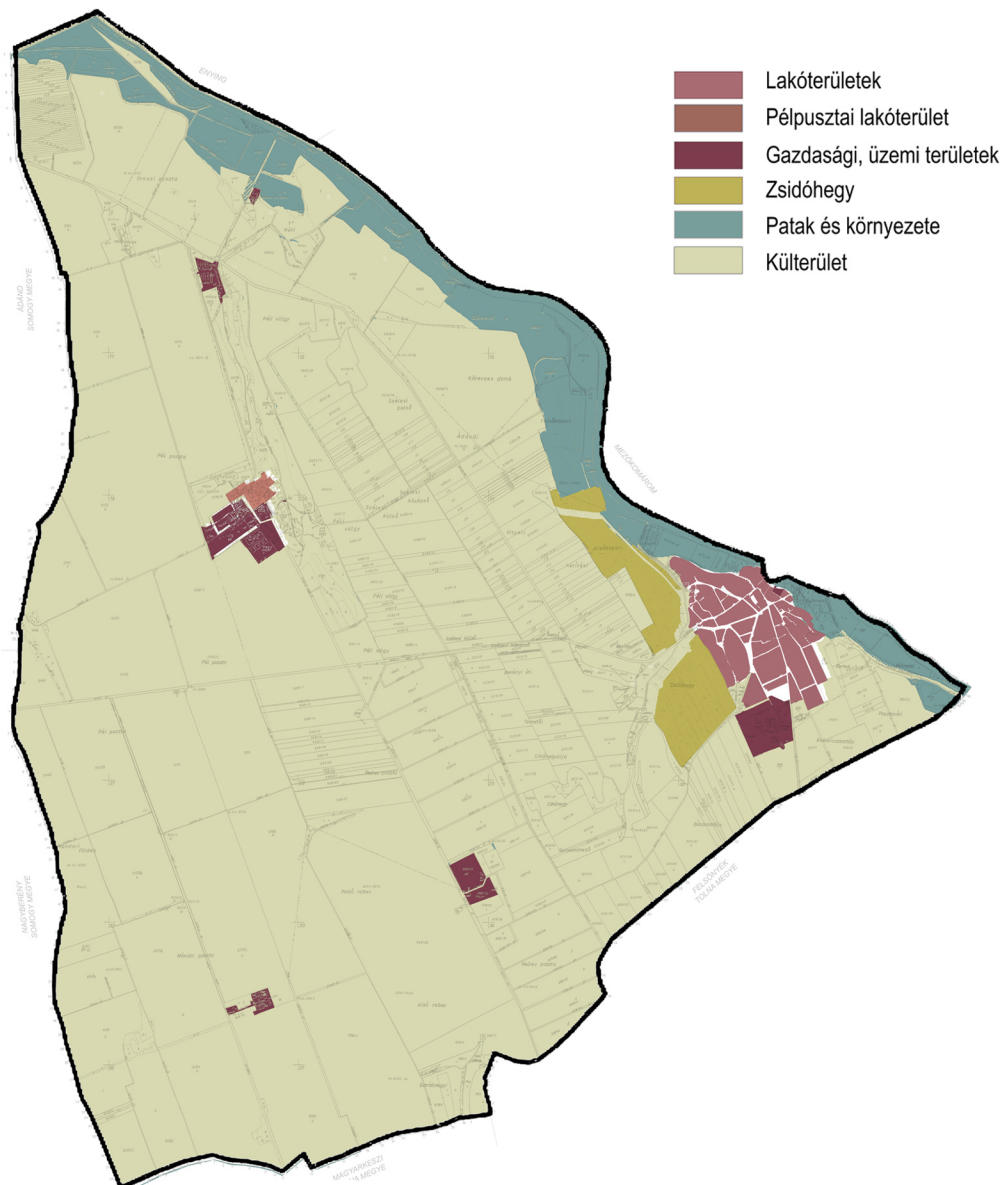

4. TÁJI- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEINK

A település a Mezőföld tájegység részét képezi. Szabadhídvég község egy része a „Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület” övezetének része, ezért fontos feladat a település és környezete tájképi értékeinek megőrzése. Szigorú előírások vonatkoznak az ábrán jelölt magterületi övezetre. Kiemelt figyelmet szükséges fordítani a települést érintő országos ökológiai hálózat, térségi ökológiai folyosó folyamatosságának biztosítására, a hálózatot alkotó természeti területek közötti ökológiai kapcsolatok zavartalan működésére. A településen megtalálhatunk egy ex-lege védelem alatt álló földvárat. A lenti ábrák a Duna-Ipoly Nemzeti Parki Igazgatóság adatszolgáltatásai alapján készültek.

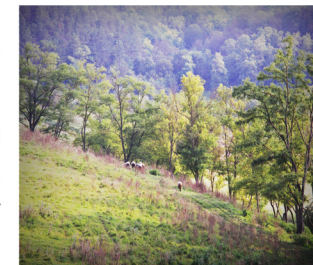
5. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Szabadhidvégen hat eltérő karakterű településrészt különítettünk el. Ezek a részek annak ellenére, hogy eltérő karakterek, mégis harmonikusan illeszkednek egymáshoz. Ezek a karakterek: Lakóterület, Pélpusztai lakóterület, Gazdasági/üzemi területek, Zsidóhegy, Patak és környezete, Külterület.

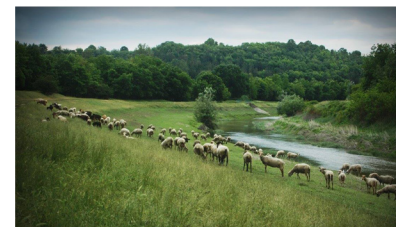
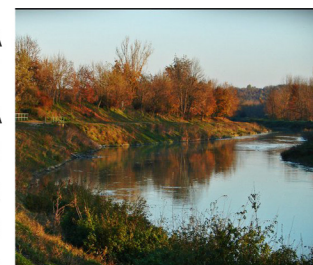
Külterület

A külterület szántóból, rétből, erdőből, a Sió patakából és az ahhoz tartozó nádasokból áll. Ezt egészítik ki a szőlőterületek a Zsidóhegyen és az Alsókapori szőlősből. Értékként tekinthetünk a Mária major melletti két tóra. Több táji érték és régészeti terület is van a településen.

Patak és környezete

A terület legnagyobb értéke a Sió patak. A patak a természetes határvonal Szabadhidvég és Mezőkomárom között. A patak mente egyedülállóan szép környezettel rendelkezik, az egyik legértékesebb táji adottsága a településnek. Érdekessége a területnek a település déli részén található földvár.

Lakóterület

Az Ófalu még a mai napig őrzi a hagyományos településszerkezetét. A község halmazfalu volt, szabálytalanul, organikusan fejlődött. A lakóterületet egységes beépítés (északi oldalhatáron álló) és épületek jellemzik. Ennek az egységességnek a megőrzése mindenképpen fontos feladat. Az Ófalu/lakóterület építészeti arculata egységes, harmonikus utcaképet adnak az utcafrontra kiérő oromfalas épületek és azok visszafogott díszítettsége.

Pélpusztai lakóházak

A Pélpusztai lakóházak egyszerűségükben nagyban hasonlítanak az Ófalu házaihoz, azonban jellegükben a gazdasági jelleg dominál. A funkció a forma felett áll, tehát az épületek egyszerűbbek ezen a településrészen. Az épületek minőségiek, többségük felújított. Jellemzőek a hosszú, egytraktusos, oromfalas parasztházak.

Gazdasági területek

A település külterületén a jó minőségű földnek köszönhetően sokan élnek állattartásból, földművelésből. Jó példa erre a Pélpusztai településrész (évszázados fejlődés következménye), ahol egy hatalmas szarvasmarha teleppel találkozhatunk, melynek mérete a lakóterület többszöröse. Ezt a településrészt üzemi, gazdasági épületek jellemzik.

Zsidóhegy

A Zsidóhegyre a szőlőtermesztés a jellemző. A telepített szőlősorok és a gyümölcsösök teszik változatosabbá a külterületi tájat. A területnek külön értéket ad a déli oldalában lévő hársfasor. A szőlőművelés évszázadokra nyúlik vissza, a település életében még ma is jelentős értéket képvisel. A Zsidóhegyen nagyon szép pincék, présházak láthatók, ezek közül több helyi értékvédelemmel rendelkezik.

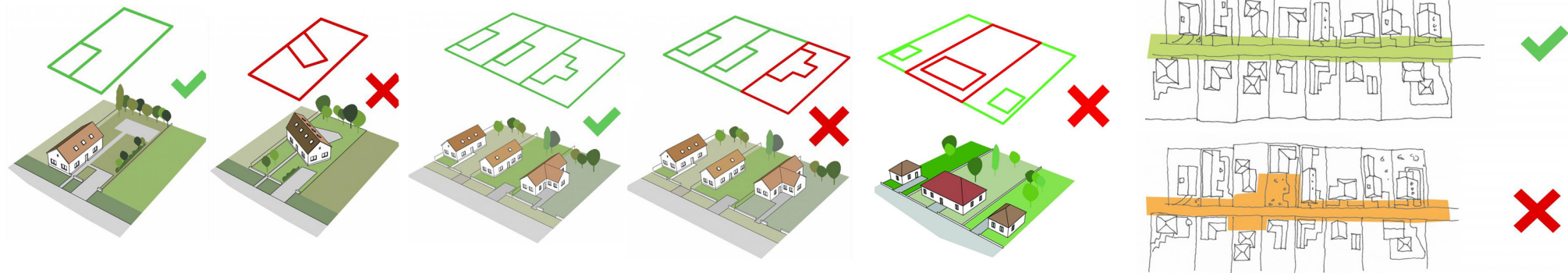

6. ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ajánlások az Lakóterületre nézve:

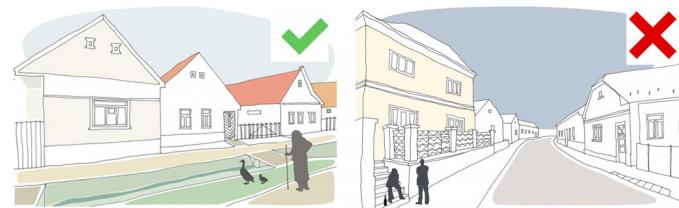
Telepítés

A belterületen többnyire az északi oldalhatáron álló beépítés a jellemző. Az épületek telken belüli elhelyezése az utcára párhuzamos és merőleges rendszerű. Az épület homlokzati vonala kövesse az utca vonalát, az oldalhatárral legyen párhuzamos az épület oldalfala. Nem elfogadható, ha egy épület az utca vonalától elforgatott rendszerbe van telepítve. Az épületeket lehetőleg egységes, illeszkedő előkertek mentén kell telepíteni. Nagy burkolt felületek kialakítása sem ajánlott, az előkerteket növényzettel kell borítani. Fontos a ritmus, vagyis az, hogy közel azonos szélességű, arányrendszerű házak kövessék egymást.

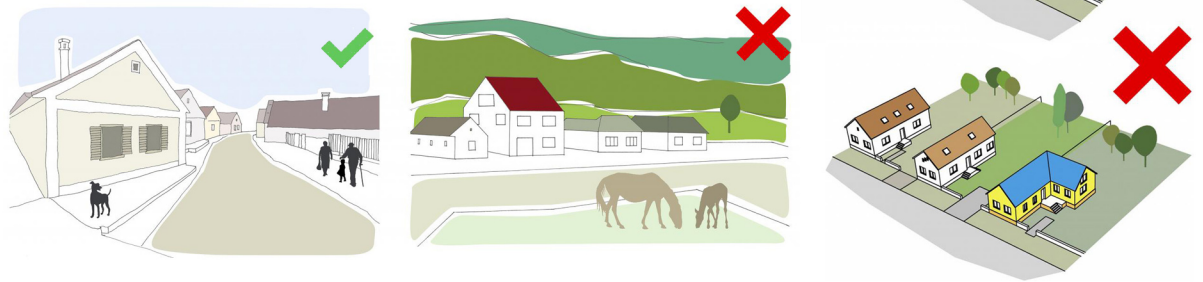
Magasság

A belterületen az épületek párkánymagassága közel azonos (egy szint). Újonnan épülő vagy felújított házaknak hasonló magassággal kell megépülniük, mint a környezetüknek

Szín, Homlokzatalakítás

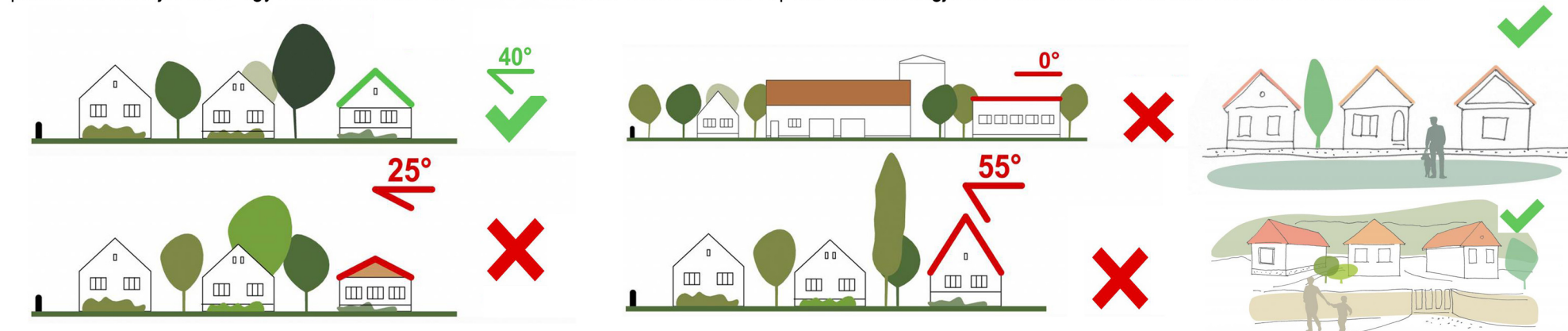
Törekedni kell a hasonló szín és anyaghasználatra a harmonikus utcakép érdekében. A homlokzatok arányrendszere jelenleg igen egységes, ennek megtartására kell törekedni. Fontos a nyílások és fedett részek aránya.

Ajánlások a Lakóterületre nézve:

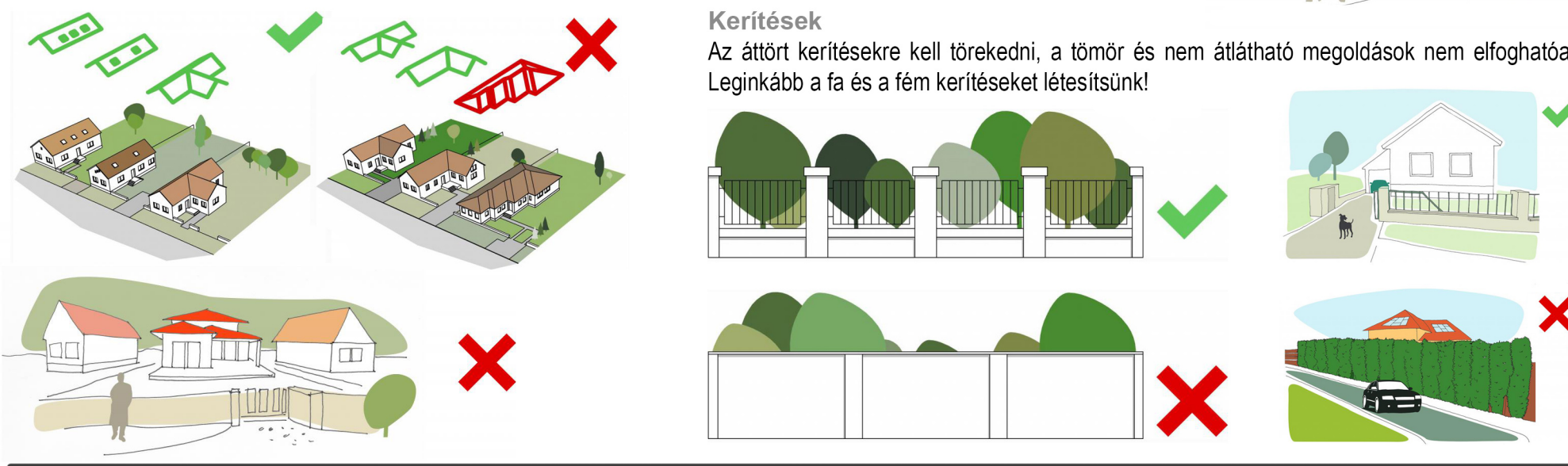
Tetőhajlásszög, tetőforma

Az épületek tetőhajlásszöge közel azonos. Az új épületeknek a meglévő épületekhez hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, a helyi értékvédelmi területen a tető hajlásszöge 35-45° közötti lehet. Tilos a lapostető építése, ahogy a túlzóan alacsony és magas szögek is. A belterület épületeinek tetőformája közel azonos: az egyszerű parasztházakra jellemző egyszerű hosszanti tetőformáról van szó. Előfordulnak az épület oldalán megjelenő esőbeállók is. Kerülni kell az összetett tetőket!

Kerítések

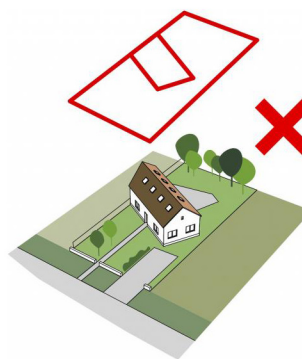
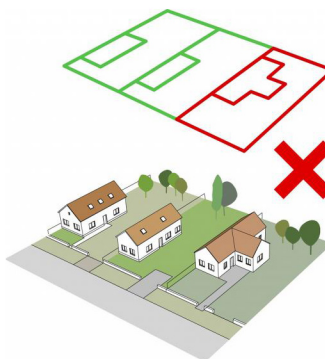
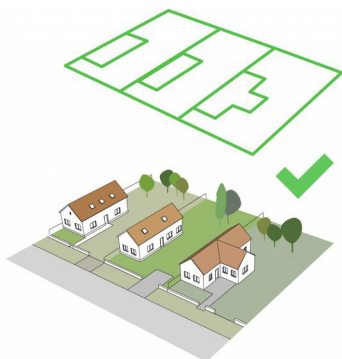
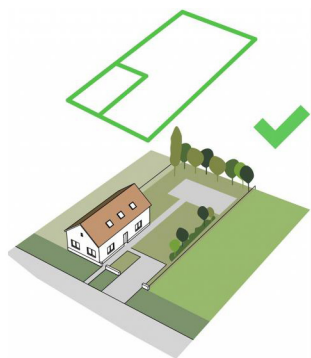
Az áttört kerítésekre kell törekedni, a tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadók. Leginkább a fa és a fém kerítéseket létesítsünk!

Ajánlások a Pélpusztai lakóterületre nézve:

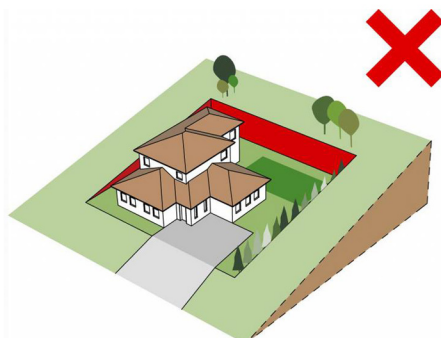
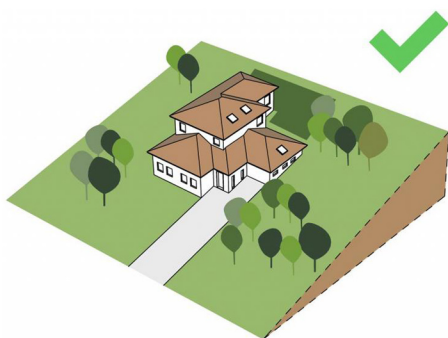
Telepítés

Szabadonálló, oldalhatáron álló és a zártorú épületek dominálnak. Az épületek elhelyezése az utcával párhuzamos és merőleges rendszerű. Az épületek oldalfala legyen párhuzamos a telek oldalvonalával! A nagy burkolt felületek kerülendők.

Terepalakítás

Terepre illesztésnél törekedni kell a lehető legkevesebb földmunkára. Legjobb megoldás az épület vagy a kerítés részleges bevágása. Az épület illeszkedjen a szintvonalakra. Lehetőség szerint kerüljük a nagy támfalakat.

Magasság

A településrészen az épületek magassága rendeltetésük szerint változik. A magasság arányos az épületek funkciójával (gazdasági, középület vagy lakóépület). Az egységes utcakép kialakítására kell törekedni!

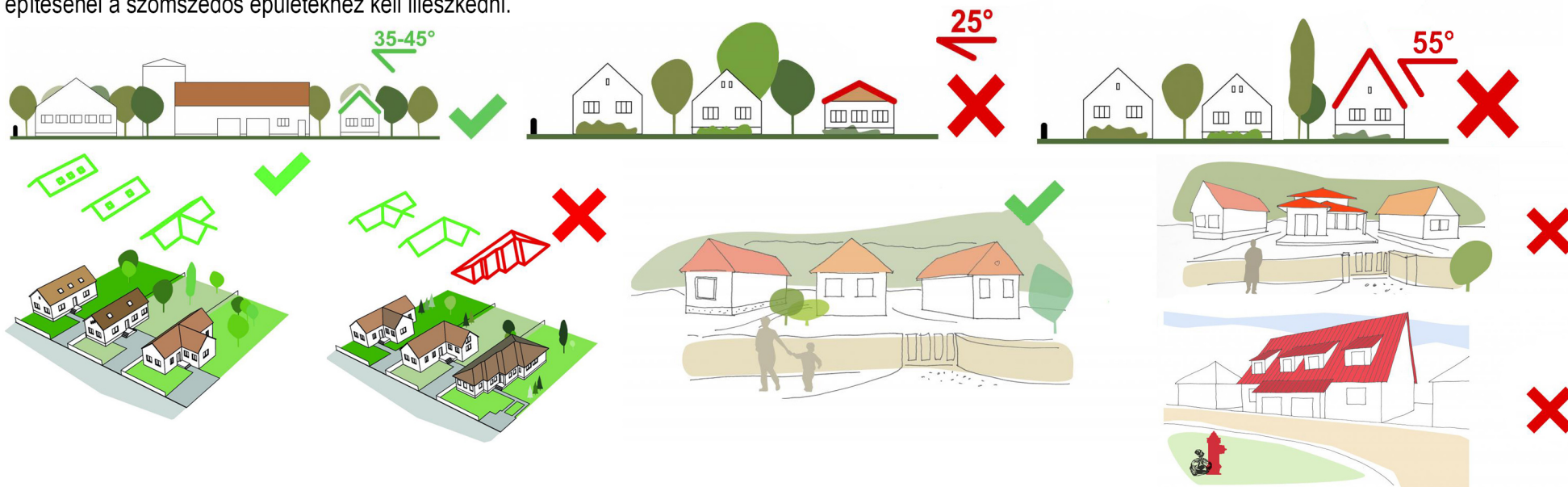

Ajánlások a Pélpusztai lakóterületre nézve:

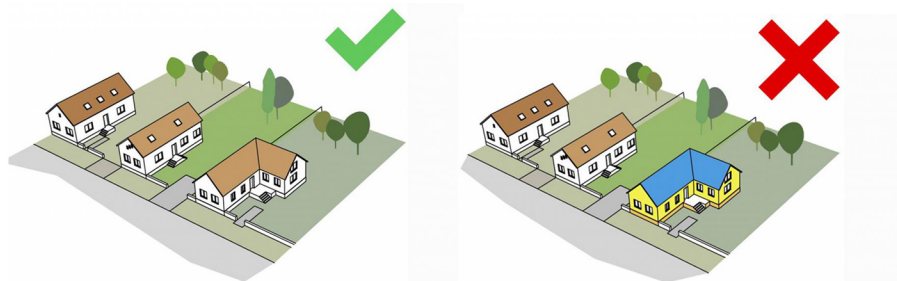
Tetőhajlásszög, tetőforma

A meglévő épületek közé épülő új épületeknek közel azonos tetőhajlásszöggel kell rendelkezniük. A nem lakóépületknél ettől eltérő tetőforma is kialakítható. Az új házak építésénél a szomszédos épületekhez kell illeszkedni.

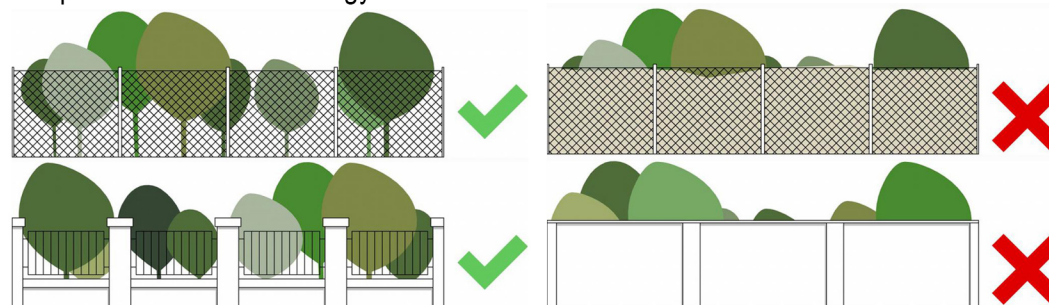
Szín

A színek harmonizálnak egymással, többnyire visszafogottak. Nem elfogadhatóak a rikító színek használata.

Kerítések

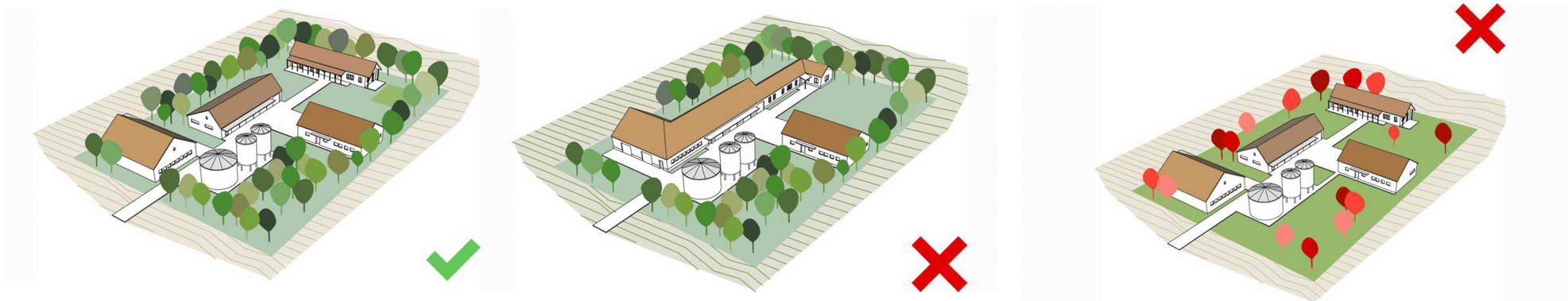
Az áttört kerítések a kívánatosak, a tömör, nem átlátható megoldások kerülendők. Középületeknél a kerítés elhagyható.

Ajánlások a Gazdasági, üzemi területekre nézve:

Telepítés

Többnyire szabadonálló épületek dominálnak. Az épületek elhelyezése és a telek alakítása derékszögös rendszerben történjen! Az épületek oldalvonalának a telek oldalhatárával párhuzamosnak kell lenni. Ügyeljünk a kellő faállomány telepítésére! Kerüljük a tájképet zavaró túlzóan nagy épületeket!

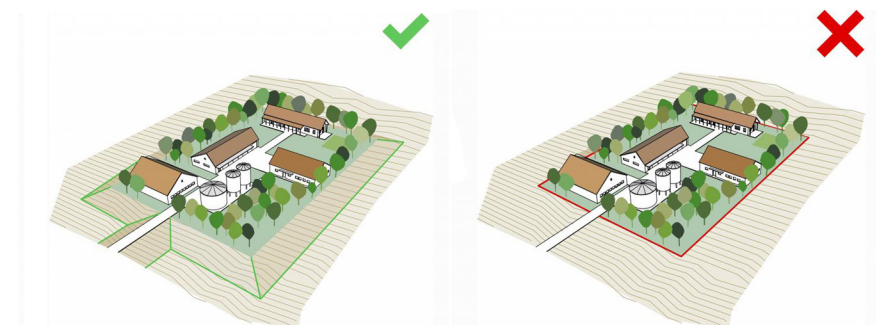

Terepalakítás

A terepre illesztésnél törekedni kell a lehető legkevesebb földmunkára. Legjobb megoldás az épület vagy a kerítés részleges bevágása. Kerülendőek a túlzóan nagy támfalak!

Magasság

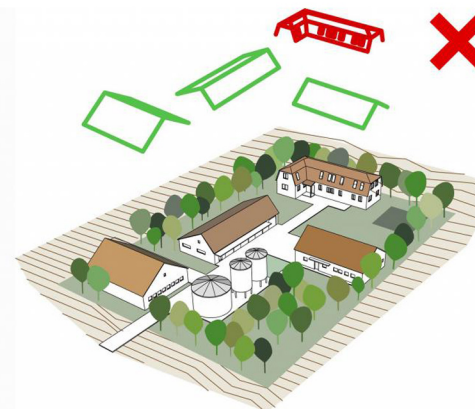
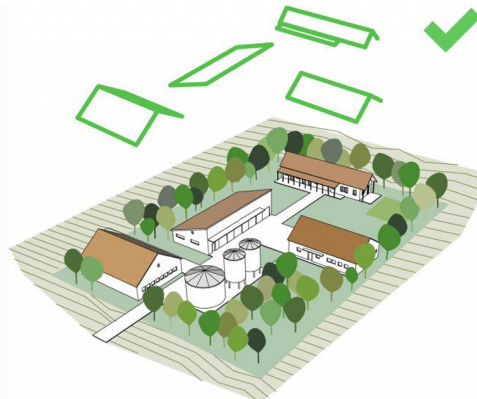
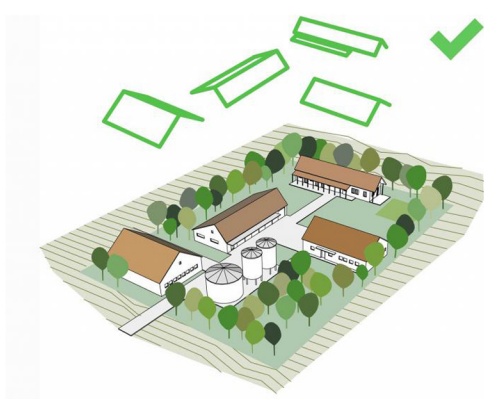
Törekedjünk az egységes magasság kialakítására. A tájból túlzóan kiemelkedő, a növényzetnél sokkal magasabb épületek kerülendőek.

Ajánlások a Gazdasági, üzemi területekre nézve:

Tetőhajlásszög, tetőforma

A meglévő épületek közé épülő új épületeknek közel azonos tetőhajlásszöggel kell rendelkezniük. A tető hajlásszöge 30-45° közötti lehet. A nagyfeszítávú csarnokszerkezetek (tárolók, állattartó épületek, stb.) alacsonyabb hajlásszögű tetővel, illetve formájában és karakterében a cseréphez igazodó fedéssel vagy fémlemez fedéssel is építhetők. Az új üzemek építésénél a szomszédos épületekhez kell illeszkedni.

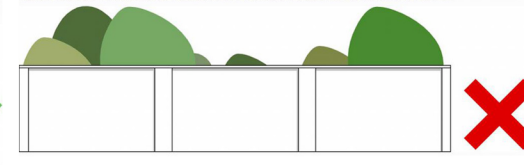
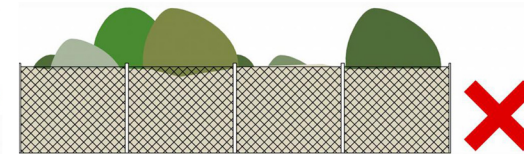
Szín

A visszafogot színek érvényesüljenek! Nem elfogadhatók a tájba nem illő rikító színek használata.

Kerítések

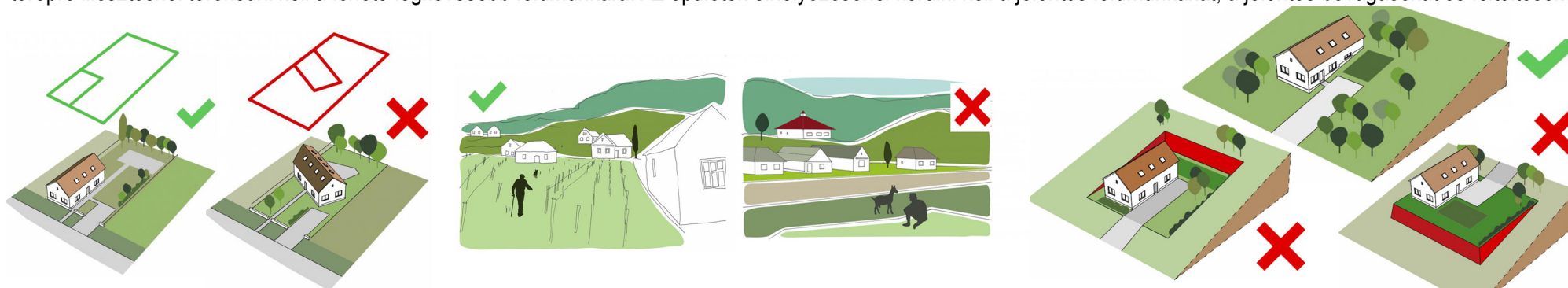
Az áttört kerítések a kívánatosak, a tömör, tájba nem illeszkedő, nem átlátható megoldások kerülendők.

Ajánlások a Zsidóhegyre nézve:

Telepítés, terepalakítás

A településrészen ritkábban, szellősebben építkeznek. Nagy zöldfelület jellemzi a településrészt. A beépült részekben jellemzően oldalhatáron vagy szabadonállóan építkeznek. Az épületek elhelyezése az utcára párhuzamos és merőleges rendszerű. A tetőgerinc lehetőleg merőleges legyen az utca vonalára. A nagy burkolt felületek kerülendőek. A terepre illesztésnél törekedni kell a lehető legkevesebb földmunkára. Az épületek elhelyezésénél kerülni kell a jelentős földmunkákat, a jelentős bevágásokat és feltöltéseket!

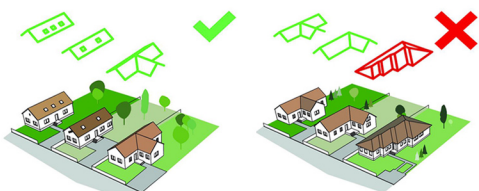
Szín

A színek harmonizáljanak egymással, a pasztel színek domináljanak. Nem elfogadhatóak a rikító színek használata.

Tetőforma

Az épületeknek közel azonos tetőhajlásszöggel kell rendelkezniük. A szomszédos épületekhez kell illeszkedni. Kerülni kell a bonyolult tetőformákat.

Kerítések

Kerüljük a kerítések létesítését!

Magasság

Az új épületeknek illeszkedniük kell a szomszédos épületek magasságához. Kerülniük a táiból kilógó épületeket.

7. MAI IRÁNYADÓ PÉLDÁK

Lakóterület

Épületek

A lakóterületen az új épületeket, építményeket a meglévő állapothoz igazodóan kell elhelyezni és kialakítani, úgy hogy azok a történeti fejlődés során kialakult jelenlegi telekstruktúrát és helyi építészeti karaktert megőrizzék. Az újonnan épülő vagy felújításra kerülő ház illeszkedjen a meglévő épületekhez arányaival, tömegformálásával, kialakult formavilágával, építészeti motívumaival, utcaképi megjelenésével, utcához való viszonyával (melynek egységessége nagyon jól látszik a légi felvételen). Az épületek egyszerűsége törekedjenek, arányaik közel azonosak legyenek a meglévőkhez, és tükrözzék a helyi jellegzetességeket. Mindenképpen értéként kell tekinteni a hagyományos tornácokra a településrészen. Az épületek tömeg- és homlokzatalakítása, anyaghasználata a hagyományos építészeti karakterhez igazodó legyen! A homlokzat alakításánál fontos az aránykövetés, a ritmus, a nyílászárók arányai. A régi egytraktusos parasztházak, hosszúházak alakíthatóak korszerű épületekké. Legfontosabb az épületek utcai homlokzata, az udvari homlokzatokon hagyományoktól eltérő elemek alkalmazhatóak, amennyiben nem látszanak az utcáról. Cél a mai igényeknek megfelelő, népi építészeti elemeket őrző épületállomány alakítása a településrészen.

Lakóterületek

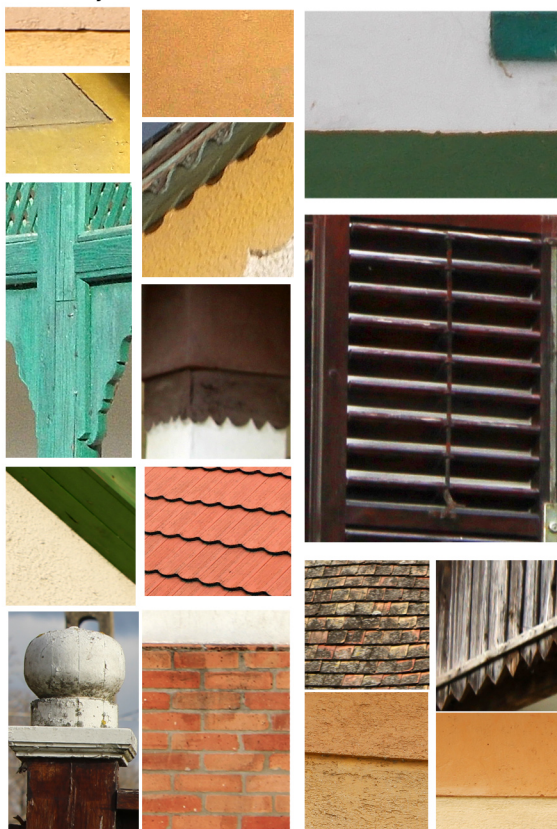
Kerítések

A településrészen jellemzően kovácsolt fém kerítéseket láthatunk, de előfordul a fa és a helyi kőkerítés vegyítése is. A településrészen az egyszerű, visszafogott kerítéseket kell előnyben részesíteni. Kerüljük az embernél magasabb kerítéseket.

Anyag- színhasználat

Alkalmazni kell a természetes és hagyományos anyagokat és a vakolt felületeket a homlokzatokon, kerülni pedig a kisebb struktúrájú anyagokat (mozaik). Tetőkön leginkább a hagyományos cserép az elfogadott, de elfogadott a betoncserép és bitumenes zsindely is. Mindenképpen a fa nyílászárókat részesítsük előnyben! A pasztell színek dominálnak!

Díszek, részletek

Jellegzetesek a nyílászárók körüli faldíszek, motívumok, különösen az ablakok körüliek, ezek mindenképpen továbbörökíthető jellegzetességek. Érdeemes említést tenni az „istenszemekről” is, vagyis a padlásszellőzőkről. Több épületen megfigyelhetők a veranda díszek fából, valamint a díszes házszámtáblák is.

Lakóterület

Ablakok, ajtók

Elterjedtek az ablakok körüli enyhe struktúrájából kiváló keretek. Ezek mind meghatározóak a település arculata tekintetében. Részesítsük előnyben a fából készült osztott ablakokat! Az ajtók többnyire erőteljesebb színűek.

Lakóterület

Kertek

A Fő utca mentén egy szakaszon húzódik egy fasor, mely nagyban hozzájárul a település vonzó arculatához, ennek a fasornak a bővítése, karbantartása fontos feladat. Emellett több épület előtt kialakultak kisebb növénykiültetések. Magántelken belül is változatos a kép, bizonyos épületek az utcafrontra épültek, ezeknél az oldalkert, mely vonzó képet mutathat az utca felé. A kicsit hátrább épült házak előtt kialakultak az igényes előkertek. A Fő utcán magánkerten belül legnagyobb hangsúlyt az oldal- és a hátsókertek kapnak. A homlokzat teljes kitarakását kerülni kell! A telepített tujasor kerüendő!

Néhány javasolt növényfajta: *Kerti orgona (Siringa vulgaris)*, *Puszpáng (Buxus sempervirens)*, *Kökény (Prunus spinosa)*, *Közönséges borbolya (Berberis vulgaris)*, *Őszirózsa fajok (Aster sp., Rosa sp.)*, *Árnyékliliom fajok (Hosta sp.)*, *Platán (Platanus acerifolia)*, *Hárs fajok (Tilia sp.)*, *Gyertyán (Carpinus betulus)*, *Közönséges dió (Juglans regia)*.

Kémények

A kémények ma egyre kisebb szerepet kapnak, de fontos részei a településképnek. A kémények többsége a gerinc közvetlen közelében helyezkedik el.

Pélpusztai lakóterület

Épületek

Az új épületeknek, vagy a felújítandó épületeknek illeszkedniük kell az utcaképbe. Ezen a területen a lakóépületek közvetlen szomszédságban vannak a gazdasági épületekkel, ennek is köszönhető, hogy az itt található lakóépületek nem rendelkeznek jelentős díszítettséggel. A funkcióvegyesség az épületek formavilágát is meghatározza. A lakóépületek többnyire az egyszerű egytraktusos parasztház formavilágát idézik, hasonlóak a település belterületén találhatókéhoz, azonban annál egyszerűbbek. Az épületek többnyire oldalhatáron állnak. A településrész egységes arculatú, ennek megőrzése érdekében érdemes a hasonló háztípusok telepítése.

Pélpusztai lakóterület

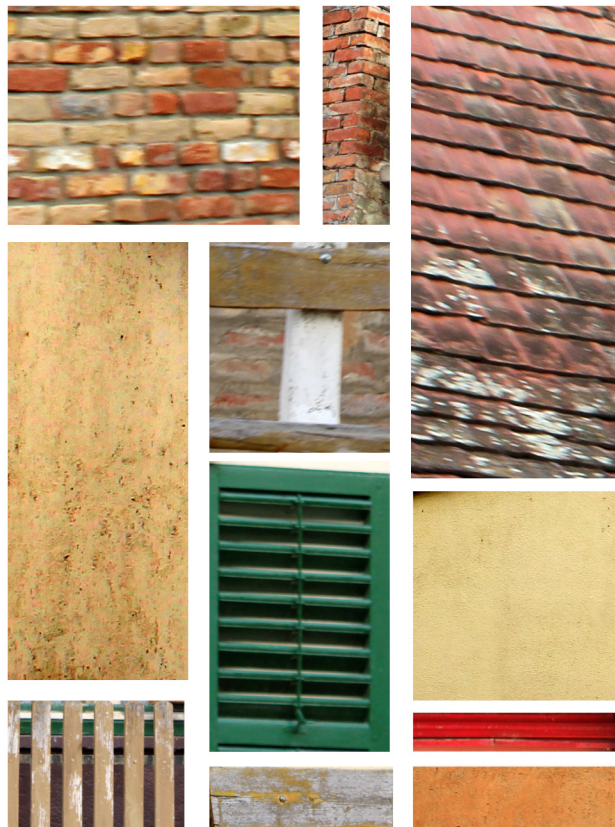
Kerítések

A településrészen jellemzően fém kerítéseket láthatunk, de előfordul a fa és a helyi kőkerítés is. A településrészen az egyszerű, visszafogott kerítéseket kell előnyben részesíteni. Kerüljük az embernél magasabb kerítéseket.

Anyag- színhasználat

Alkalmazni kell a természetes és hagyományos anyagokat és a vakolt felületeket a homlokzatokon. Tetőkön leginkább a hagyományos cserép az elfogadott, de elfogadott a betoncserép és bitumenes zsindey is. Mindenképpen a fa nyílászárókat részesítsük előnyben! A pasztell színek domináljanak!

Kertek, kémények

A kémények többnyire a gerinc közelében helyezkedjenek el. Gyakori, hogy egy épületen többet is találunk.

Az utcáról többnyire az elő- és oldalkertek láthatóak, ezért azokra fokozottan figyelni érdemes.

Néhány javasolt növényfaj: kerti margaréta (*Chrysanthemum maximum*), tűzliliom (*Lilium bulbiferum*), Közöséges nád (*Phragmites australis*), Kerti orgona (*Siringa vulgaris*), Puszpáng (*Buxus sempervirens*), Kökény (*Prunus spinosa*), Közöséges borbolya (*Berberis vulgaris*), Ószirozsa fajok (*Aster sp.*, *Rosa sp.*), Hárs fajok (*Tilia sp.*), Gyertyán (*Carpinus betulus*), Közöséges dió (*Juglans regia*), Tölgyek (*Acer sp.*).

Pélpusztai lakóépületek

Ablakok, ajtók

A településrészen uralkodóak az egyszerű osztott ablakok, emellett elterjedtek az ablakok körüli keretezések. Ezek mind meghatározóak a település arculata tekintetében.

Gazdasági, üzemi területek

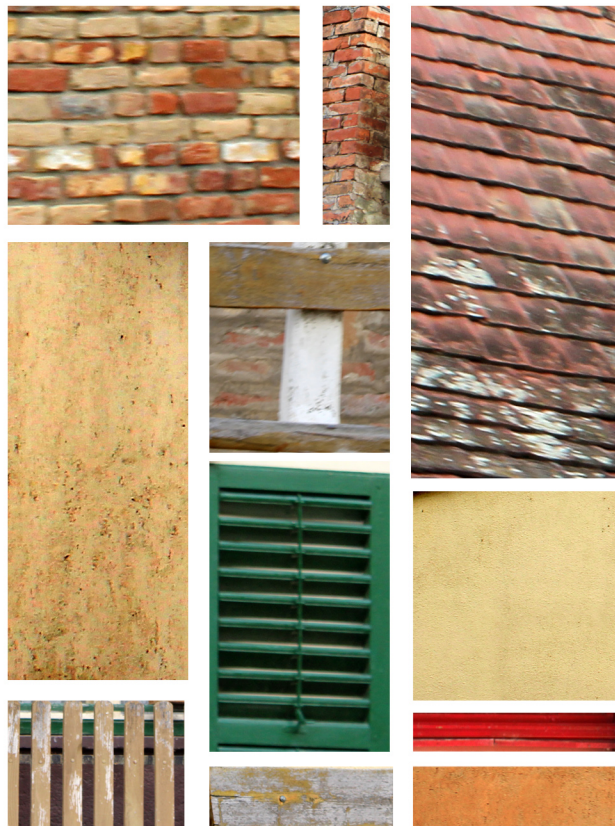
Épületek

A funkcionalitás jegyében az épületek célja az állattartással, földműveléssel kapcsolatos tevékenységek kiszolgálása. Így egyszerűbb épületekről beszélhetünk, melyek többnyire nagy térrel rendelkeznek, nagyobb léptékűek, mint az eddig tárgyaltak.

Anyag- színhasználat

Alkalmazni kell a természetes és hagyományos anyagokat és a vakolt felületeket a homlokzatokon. Tetőkön leginkább a hagyományos cserép az elfogadott, de elfogadott a betoncserép és bitumenes zsindey is. Mindenképpen a fa nyílászárókat részesítsük előnyben! A pasztell színeket domináljanak!

Kertek, kémények

A kémények többnyire a gerinc közelében helyezkedjenek el. Gyakori, hogy egy épületen többet is találunk.

Az utcáról többnyire az elő- és oldalkertek láthatóak, ezért azokra fokozottan figyelni érdemes.

Néhány javasolt növényfaj: kerti margaréta (*Chrysanthemum maximum*), tűzliliom (*Lilium bulbiferum*), Közönséges nád (*Phragmites australis*), Kerti orgona (*Siringa vulgaris*), Puzspáng (*Buxus sempervirens*), Kökény (*Prunus spinosa*), Közönséges borbolya (*Berberis vulgaris*), Ószirózsa fajok (*Aster sp.*, *Rosa sp.*), Hárs fajok (*Tilia sp.*), Gyertyán (*Carpinus betulus*), Közönséges dió (*Juglans regia*), Tölgyek (*Acer sp.*).

Zsidóhegy

Épületek

Az épületeket többnyire a szőlő és gyümölcstermészéssel kapcsolatos funkciókat látnak el, ezért egyszerűség jellemzi őket. A tájba illő préházak, pincék gyönyörű színfoltjai a településnek.

Anyag- színhasználat, díszek

A településrészt az egyszerű préházak jellemzik, ennek köszönhetően az uralkodó szín a fehér, vagy a pasztel színekkel vakolt épületek. Tetőfedésnél a cserép az ajánlott. Egyszerű díszek is megtalálhatóak néhány épületen (vakolat festés, ablak körüli festés, apácarács).

Ablakok

Az épületeken többnyire kisebb nyílásokat találunk, ezek a nyílások többnyire egyszerűek, de előfordul, hogy az ablakok körül megjelennek a festett keretek. Több préháznál megfigyelhetők a padlásszellőzők, melyek szintén többször díszítettek.

8. UTCÁK, TEREK

A Fő utca egy széles, szakaszosan hol az egyik, hol a másik, hol mindkét oldalán fasorral szegélyezett utca. Nagy zöldfelületi arány jellemzi az utcát, kisebb terekkel, útbővültekkel. Nyílt árkos csapadékvíz csatornák mellett keskeny járdák is kialakultak. Az előkertek nem minden esetben díszesek, de szinte mindenhol igényesek. A Fő utca mentén több kisebb térrel találkozhatunk, ezek karbantartása elengedhetetlen feladat. A hátrábbi utcák keskenyebbek, girbe-gurba vonalvezetésűek, melyek erősítik a falusias hangulatot. Több utcátér- bővület is található a település központi részein. Ezek a bővületek jellemzően a Fő utca mentén, nagyobb utcák találkozásánál , történelmi találkozó pontoknál (templom előtt).

9. HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A reklámfelületek nagy része a településközpontban található (Fő utca). A kihelyezett reklámfelületek anyaghasználata, formavilága a helyi hagyományokhoz kell igazodjon. Egyik sem hathat hátrányosan sem a településképre, sem az utcaképre, sem a tájképre. A hirdetőeszközök létesítésénél figyelemmel kell lenni az épületek arányrendszerére. A helyi értékvédelmi területen fényreklám nem létesíthető. A cégek a homlokzatok szerves részét kell alkotniuk, harmonizálniuk kell az épülettel (szín, anyag, forma).

10. EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK

A lakóterületeken és a Zsidóhegyen a gépészeti elemek elhelyezése ill. kialakítása az oromfalon, utcai homlokzaton nem lehetséges. Ilyen gépészeti elemek (például klímaberendezés kültéri egysége, turbókazán, szellőzőnyílásainak és egyéb elemeket) elhelyezése illetve parabolaantenna lehetőség szerint az utcáról kevésbé látható helyen történjen meg.

Napelem, vagy napkollektor csak tetősíokban vagy a kert kevésbé látható helyén önállóan is elhelyezhető, de utcai tetőzeten semmiképp sem engedhető meg.

KÉPJEGYZÉK

A dokumentumban található képek saját készítésűek. Amelyek más forrásból lettek felhasználva az alábbi lista mutatja:

Fedlap: bal felső: civertan légifotó
bal alsó: cdn.blog.hu

3. oldal: a település honlapján található videóból

4. oldal: felső: civertan légifotó
alsó: hungaricana.hu

5. oldal: mapire.eu

6. oldal: felső: egykor.hu
fekete fehér vasútállomás: egykor.hu
alatta: vasutallomasok.hu
mellette: hungaricana.hu

12. oldal: település facebook oldaláról

32. oldal: A rossz példák másik településről vannak

33. oldal: civertan légifotó

IMPRESSZUM

Megbízó

Szabadhídvég község Önkormányzata

8138 Szabadhídvég, Községház u. 1.

Telefon: Tel: 06/25-509-611

Fax: 06/25-509-600

E-mail: szhidvegigazgatas@lkomnet.hu

Honlap: <http://szabadhidveg.hu>

Polgármester: Pap László

Főépítész: Nemesiné Bucsi Anikó

Készítő

Város és Ház Bt.

1149 Budapest, Várna utca 12-14.

Telefon/fax: 06-1-340-2382

E-mail: varoseshaz@varoseshaz.hu

Honlap: www.varoseshaz.hu

Ügyvezető: Bárdosi György

Vezető tervező: Bárdosi Andrea

Készítők: Város és Ház Bt., Péter-Szepessy Fruzsina

Fotók: Péter-Szepessy Fruzsina, Bárdosi György, Bárdosi Andrea

Korrektúra: Nagy Szabolcs

Budapest, 2017.